

Viestintä ja kehitys -säätiön toimintakertomus 1.1.-31.12.2021

Viestintä ja kehitys -säätiö Vikes on journalistien ja media-alan säätiö, jonka perustehtävä on edistää sananvapautta sekä median moniarvoisuutta demokratian ja yhteiskunnallisen kehityksen perustana.

Säätiö perustettiin loppuvuodesta 2004 ja merkittiin patentti- ja rekisterihallituksen säätiörekisteriin 18.3.2005. Vikesin taustalla on 27 suomalaista journalistijärjestöä ja muuta viestintäalan yhteisöä.

Toiminta vuonna 2021

Vikes teki tarkoituksensa toteuttamiseksi kehitysyhteistyötä kolmella mantereella ja seitsemässä maassa vuonna 2021.

EU-rahoitteinen kehitysyhteistyöhanke saatettiin päätökseen Somaliassa vuoden 2021 aikana. Myös ulkoministeriön rahoittamat pitkäaikaiset hankkeet Somaliassa ja Myanmarissa päättyivät virallisesti vuoden 2021 lopussa, tosin Somalian hankkeen toiminnot jatkuvat siirtyvien määrärahojen vuoksi vielä vuoden 2022 puolelle.

Vuonna 2021 alkoi kolme uutta nelivuotista hanketta ulkoministeriön hankerahoituksella:

- 1) *Naiset mediassa* –hanke, jota toteutetaan Tansaniassa ja Nepalissa yhdessä paikallisten kumppanien kanssa.
- 2) Yhteisöradioiden kehittämishanke (Maaseutuyhteisöjen voimauttaminen median avulla), jossa kumppaneita on Tansaniassa, Ugandassa ja Keniassa.
- 3) *Keski-Amerikan itsenäiset mediat* - jatkohankkeessa kumppaneita on Nicaraguassa, El Salvadorissa ja Hondurasissa.

Lisäksi Nenäpäivä-säätiön rahoituksella jatkettiin lastenohjelmien tuotantokoulutusta ja Anteeksianto-kampanjaa Somaliassa.

Vuonna 2021 alkoi Suomessa uusi kaksivuotinen globaalikasvatushanke *Sananvapaus ja demokratia kestävän kehityksen edellytyksinä: opintokokonaisuus media-alan opiskelijoille* ulkoministeriön tuella. Pääkumppanina hankkeessa on edellisestä globaalikasvatushankkeesta tuttu Maailma.net.

Lisäksi Vikes toteutti ulkoministeriön Eurooppatiedotustuella *Nuoret ja sananvapaus Euroopassa – Mediakasvatusmateriaali kasvattajille* -kokonaisuuden yhdessä Mediakasvatusseuran kanssa.

Vikes toteutti EU:n rahoittamaa Olen eurooppalainen -globaalikasvatushanketta viiden eurooppalaisen toimijan kanssa. Hankkeen puitteissa Vikes muun muassa koulutti nuoria toimittajia, teki sosiaalisen median kampanjointia ja jakoi avustuksia suomalaisille järjestöille hankkeen tavoitteita toteuttavaan globaalikasvatustoimintaan.

Vuonna 2020 lanseeratun Kehitysjournalismin palkinnon voittivat vuonna 2021 Karoliina Knuuti ja Mika Niskanen jutullaan *Hiilineutraali valtio, jossa asuu hiilisyöppö kansa – ulkoistammeko päästömme?* Palkinto jaettiin tänäkin vuonna yhdessä Suomen Punaisen Ristin, Helsingin Sanomien Säätiön ja Journalistiliiton kanssa ja varsinainen palkintotilaisuus oli tammikuussa 2022.

Verkkoviestintä ja sosiaalinen media olivat Vikesin pääasialliset viestintäkanavat. Vuoden lopussa säätiöllä oli Facebookissa 3152 (vuotta aiemmin 2 936), Twitterissä 1425 (vuotta aiemmin 1 342) seuraajaa ja Instagramissa 507 (vuotta aiemmin 297) seuraajaa. Kasvu oli Facebookissa ja Twitterissä hyvää (6–7 %) ja Instagramissa erinomaista (41 %), mikä johtuu siitä, että Vikes alkoi panostaa Instagramiin enemmän Olen eurooppalainen –hankkeen myötä.

Verkkosivuston liikenne oli vilkkaampaa kuin aiemmin. Vikesin sivuja ladattiin 43 309 kertaa, mikä on 63 % enemmän kuin edellisellä vuonna. Vuodessa uniikkeja kävijöitä oli 16 096, kun edellisellä vuonna heitä oli 11 136. Etusivun jälkeen suosituinta sisältöä olivat uutiset, yhteystiedot ja työmme-sivut. Vuoden aikana kirjoitetuista jutuista suosituin oli ”Kuusi juttua finaaliin Kehitysjournalismin palkinnon saajaksi”.

Koronapandemia jatkui vuonna 2021, ja sen aiheuttama epävarmuus leimasi vuotta. Useat toiminnot peruuntuivat, viivästyivät tai muuttivat muotoaan, mikä näkyy joiltakin osin myös tavoitteiden toteutumisessa. Vikes myös tuki kumppaneidensa tekemää koronatiedotusta Tansaniassa ja Keski-Amerikassa.

Vuoden suurin yhteinen ponnistus oli ulkoministeriön ohjelmavarojen hakeminen. Kaksiosaisen hakemusprosessin toiseen vaiheeseen tuotettiin mittava hakemusdokumentti liitteineen. Näiden tekemiseen osallistui toiminnanjohtajan lisäksi Vikesin henkilöstö muun työnsä ohella ja Vikesin hallitus. Myös Fiant Consultingilta ostettiin jonkin verran asiantuntemusta hakemuksen tueksi.

25.11.2021 työ palkittiin, kun Vikes valittiin yhtenä neljästä uudesta toimijasta ulkoministeriön ohjelmavarojen hakemiseksi ja sille myönnettiin 1 933 433 euroa valtionavustusta vuosina 2022–2025 toteutettavan kehitys yhteistyöohjelman rahoittamiseen. Saavutusta voidaan pitää merkittävänä, sillä toiseen vaiheeseen edenneistä 31 toimijasta uusia hakijoita oli 11, joista vain neljä sai positiivisen päätöksen. Päätöksen myötä Vikes siirtyy vuoden 2022 alusta niiden 23 toimijan joukkoon, jotka toteuttavat kehitys yhteistyötä ohjelmavaroilla. Vanhat hanketukipäätökset rahoituksineen pysyvät voimassa, joten siirtyminen ohjelmavarojen piiriin toteutuu vaiheittain.

Hallinto ja talous

Vikesin toimintaa johtaa hallitus yhteistyössä toiminnanjohtajan kanssa. Vikesin hallitus täydentää itse itseään. Hallitus piti vuoden aikana kahdeksan kokousta. Vuonna 2021 Vikesin hallitukseen kuului puheenjohtajan lisäksi kahdeksan jäsentä.

Hallitus 1.1. – 31.12.2021

Aura Kaarivuo, puheenjohtaja
Reeta Pöyhtäri, varapuheenjohtaja
Tiina Haapalainen

Mikko Ilkko
Sarri Kukkonen
Katri Nisula
Veera Pennanen
Outi Salovaara
Olli Ylönen

Hallitus käsitteli vuoden aikana säätiön kehitysyhteistyötä ja kotimaan toimintaa, taloutta, varainhankintaa ja toiminnan kehittämistä, antoi suuntalinjat ohjelmatukihakemukseen sekä päätti järjestöavustuksista.

Vikesin toiminnanjohtaja Auli Starck siirtyi joulukuun 2021 alusta toisen organisaation palvelukseen. Joulukuun 2021 hän toimitti toisen toimensa ohella Vikesin kiireisiä hallinnollisia tehtäviä.

Henkilökuntaan kuului vuoden aikana kaksi kokoaikaista ja neljä osa-aikaista työntekijää:

- Peik Johansson, hankevastaava (100% työaika, Somalia EU ja UM, Tansania ja Itä-Afrikka -hankkeet)
- Sanna Jäppinen, hankekoordinaattori (70% työaika 30.4 asti, 50% 1.5 alkaen, globaalikasvatus EU ja UM)
- Susanna Koivistoinen, viestintäavustaja (60% työaika, globaalikasvatus EU, 1.5. alkaen)
- Kirsi Koivuporras-Masuka, hankekoordinaattori (100% työaika, globaalikasvatus EU ja tasa-arvo-hanke)
- Kimmo Lehtonen, hankekoordinaattori (60% työaika, Keski-Amerikka)
- Esa Salminen, viestinnän asiantuntija (50% työaika)

Lisäksi Wali Hashi (Anteeksianto-kampanja) ja Markku Liukkonen (Itä-Afrikka -hanke) toimivat Vikesin hankkeissa sopimuspohjaisina hankekoordinaattoreina.

Marraskuun alusta tammikuun 2022 loppuun asti Vikesissä oli myös ensimmäistä kertaa työharjoittelussa korkeakouluharjoittelija.

Vikesin toimintaan osallistui useita suomalaisia ja Suomeen muuttaneita toimittajia ja media-alan ammattilaisia, mikä mahdollisti heidän asiantuntemuksensa hyödyntämisen kehitysyhteistyössä ja sananvapauden edistämiseksi.

Vikesin toimisto sijaitsi Hakaniemessä, osoitteessa Siltasaarenkatu 16, Journalistiliiton vuokralaisena.

Kirjanpidosta vastasi Rva K. A. Koskisen Tili- ja Toimistopalvelu Oy. Tilintarkastajina toimivat Lotta Kauppila, KHT sekä hänen edustamansa tilintarkastusyhteisö Tilintarkastusrengas Oy.

Vikes on suomalaisten kehitysjärjestöjen kattojärjestön Fingon jäsen, Suomen Somalia-verkoston jäsenjärjestö sekä kansainvälisen Global Forum for Media and Development (GFMD) jäsen.

Rahoitus ja varainhankinta

Vikesin toimintaa on sen perustamisesta saakka rahoitettu pääosin Suomen julkisista kehitysyhteistyövaroista. Vikes on onnistunut myös saamaan toiminnalleen EU-rahoitusta viime vuosina merkittävän määrän.

Suomen Journalistiliitto ja muut Vikesin taustayhteisöt ovat keskeisiä hankkeiden vaatiman omarahoituksen kartuttajia. Muita merkittäviä rahoittajia vuonna 2021 olivat Nenäpäivä-säätiö ja Oskar Öflundin säätiö. Yhteistyökumppaneista Suomen Lähetysseura ja Fingon Powerbank-hanke tukivat yksittäisiä Vikesin toimintoja.

Vikes sai lahjoituksia toimintaansa yhteensä 49 089 euroa.

Lahjoituksia kerättiin yleisöltä Poliisihallituksen rahankeräysluvalla (keräyslupa RA/2019/890 voimassa 08.01.2020–31.01.2022 Suomessa, Ahvenanmaata lukuun ottamatta).

Lähipiiritoimet

Säätiölaki edellyttää, että säätiön toimintakertomus sisältää tiedot säätiön suppeaan lähipiiriin annetuista avustuksista, kokonaan tai osittain vastikkeettomista taloudellisista eduista sekä muista lähipiirin kanssa tehdyistä taloudellisista toimista. Tiedoista on käytävä ilmi lähipiirisuhteen luonne, kuvaus toimista tai eduista sekä toimien tai etujen raha-arvo. Lisäksi on annettava tiedot suppeaan lähipiiriin kuuluville annetuista rahalainoista, vastuista ja vastuusitoumuksista.

Vikesin toiminnan luonteen vuoksi säätiön lähipiirille ei myönnetä avustuksia eikä taloudellista etua, vaan toiminta kohdistuu kehitysyhteistyö- ja globaalikasvatushankkeiden toteuttamiseen sekä niistä viestimiseen. Säätiön lähipiirille ei annettu osittain tai kokonaan vastikkeettomia etuja. Kaikki lähipiirin kanssa tehdyt taloudelliset toimet olivat vastikkeellisia.

Säätiön hallituksen tai valtuuskunnan jäsenille ei maksettu kokouspalkkioita, ainoastaan kulukorvauksia (yhteensä 284,80 euroa). Säätiön toiminnanjohtajalle maksettu palkka, mukaan lukien lakisääteiset sivukulut ja luontoisedut, oli yhteensä 71 182,79 euroa. Muita palkkoja ja palkkiota sivukuluineen maksettiin 277 331,07 euroa. Säätiön toimitila vuokrattiin markkinahintaan taustayhteisöön lukeutuvalta Suomen Journalistiliitolta (vuokra yhteensä 9540 euroa).

Lähipiirille ei annettu rahalainoja, vastuita tai vastuusitoumuksia.

Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä ja siihen vaikuttavista seikoista

Median toimintavapaus, sananvapaus ja kansalaisyhteiskunnan tila ovat kaventuneet eri puolilla maailmaa. Suomen asema yhtenä lehdistönvapauden kärkimaana luo kysyntää myös Vikesin asiantuntemukselle ja toiminnalle. Vuoden 2021 kansainvälisen lehdistönvapausindeksin mukaan tilanne huononi kaikissa Vikesin toimintamaissa. Vapaan median rajoittaminen ja turvallisuusuhat näkyivät myös Vikesin ja sen kumppaneiden toiminnassa ja voivat hankaloittaa yhteistyötä jatkossa.

COVID-19 pandemia ei vuoden 2021 lopussa ollut edelleenkään ohi, mutta yhteiskuntien poistaessa rajoituksia toimintaympäristö normalisoituneeseen.

Ulkoministeriön ohjelmaväline-instrumentin piiriin pääseminen mahdollistaa Vikesin organisaation ja toiminnan pitkäjänteisen kehittämisen aiempaa paremmin. Oman varainhankinnan taso asettaa rajat toiminnan kasvattamiselle.

Vikesin hankkeet vuonna 2021

Gloaalikasvatus- ja viestintähankkeet Suomessa

Hanke	Rahoittaja	Kumppanit	Toteutuneet kulut 2021
Olen eurooppalainen I Am European – Migration Stories & Facts for the 21st Century	EU	MTÜ Mondo, Viro (hankkeen vetäjä) PIN – People in Need, Tšekki & Slovakia Migration Matters, Saksa CEO – Center for Citizenship Education, CCE, Puola VURR Digital, Viro	214 156 € (1.11.2020-31.10.2021)
Sananvapaus ja demokratia kestävän kehityksen edellytyksinä: opintokokonaisuus media-alan opiskelijoille	UM/VGK	Maailma.net Turun amk (nimi) Metropolia amk	77 835 €
Nuoret ja sananvapaus Euroopassa – Mediakasvatusmateriaali kasvattajille	UM/ Eurooppa-tiedotus	Mediakasvatusseura	21 032 €

Kehitysyhteistyöhankkeet

Hanke	Rahoittaja	Kumppanit	Toteutuneet kulut 2021
Keski-Amerikka: Itsenäisen median alueellinen tukihanke Nicaraguassa	UM	El Faro (El Salvador) Onda Local (Nicaragua) Centro Humboldt (Nicaragua) PCIN (Nicaragua)	112 587 €
Myanmar: Yangonin elokuvakoulun kolmosvaihe - elokuvantekoa edistyneille	UM	Yangon Film School	271 916 €

Nepal ja Tansania: Tasa-arvo toimituksiin - Naistoimittajien aseman vahvistaminen	UM	Centre for Investigative Journalism (CIJ), Nepal Media Institute of Southern Africa MISA Tanzania Tanzania Media Women's Association (TAMWA) The Media Council of Tanzania (MCT)	155 424 €
Tansania: Maaseutuyhteisöjen voimauttaminen yhteisömedian avulla	UM	Mtukwao Community Media Tanzania Development Information Organization (TADIO)	138 213 €
Itä-Afrikka (Uganda, Kenia, lisäksi Tansania vuodesta 2022): Maaseutuyhteisöjen voimauttaminen yhteisömedian avulla	UM	Community Media Network Uganda (COMNETU) Development Through Media (DTM)	65 806 €
Somalia: Sananvapauden, journalismin ja julkisen palvelun tukihanke	UM	Somalian journalistiliitto (FESOJ) Somalian viestintäministeriö Somalian kansallistelevio (SNTV)	203 094 €
Somalia: Better journalism through increased professionalism of Somali media (evaluointi, narratiiviraportointi talousraportointi ja tilintarkastus)	EU	Somalian journalistiliitto (FESOJ) Somalian kansallistelevio (SNTV)	19 222 €